

ПЕРСПЕКТИВИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СПІВПРАЦІ УКРАЇНИ З ЄС У ЕНЕРГЕТИЧНІЙ СФЕРІ (ГАЗОВИЙ СЕКТОР)

© А.С. Завербний, Лі Чонг Ку, 2014

Розвиток української економіки пов'язаний із зростанням енергоспоживання. Окрім того економіка України характеризується низьким рівнем енергоефективності (перебуває на одному із останніх місць в світі). У поєднанні зі значною залежністю від імпортних енергоносіїв породжуються значні проблеми енергопостачання економіки [1].

Враховуючи, що основна частина енергоресурсів (гази, нафти) імпортується Україною із сусідньої Росії, на сьогодні надзвичайно вороже налаштованої країни, дані проблеми набувають просто катастрофічного значення.

Росія відмінила раніше надані Україні знижки на газ. І вартість тисячі кубометрів цього енергоресурсу для нашої держави сягнула 485 доларів США. Слід зазначити, що це найбільша ціна серед всіх споживачів російського «Газпрому».

Одним із перспективних шляхів вирішення існуючих проблем енергопостачання є налагодження тіснішої співпраці з Європейським Союзом.

Перші кроки налагодження співпраці були здійснені у грудні 1991 року, коли Міністр закордонних справ Нідерландів (головуючої в ЄС), у своєму листі від імені Євросоюзу офіційно визнав незалежність України.

Щодо правової основи відносин між Україною та ЄС, то нею виступає Угода про партнерство та співробітництво (від 16 червня 1994 р., а набула чинності 1 березня 1998 р.). Саме вона започаткувала співробітництво з широкого кола політичних, торговельно-економічних та гуманітарних питань.

При чому серед семи пріоритетів співпраці між Україною та ЄС саме енергетика посідає чільне місце (поряд із торгівлею та інвестиціями, юстицією та внутрішніми справами, наближенням законодавства України до законодавства Євросоюзу, охороною навколишнього середовища, транспортною сферою, транскордонним співробітництвом, співпрацею у сфері науки, технологій та космосу) [2]. Тобто, співробітництво в енергетичній галузі є однією з ключових сфер у відносинах між Україною та ЄС в рамках Східного партнерства [3].

1 грудня 2005 року підписано Меморандум про порозуміння щодо співробітництва в енергетичній галузі між Україною та ЄС, який визначає, як сторони планують організувати спільну роботу зі зближення своїх енергетичних ринків. Виконання даного Меморандуму також розглядається як одна із найважливіших складових економічної частини Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

Позитивним кроком євроінтеграції є оновлення Енергетичної стратегії України до 2030 року, яку було затверджено в 2006 році (прийняття регуляторних засад, які будуть враховувати положення національного законодавства, зобов'язання в рамках міжнародних договорів, включаючи зобов'язання щодо відповідності нормам законодавства Європейського Союзу в енергетичній сфері) [4]. Однак вадливо щоб Україна виконувала прийняті рішення, зокрема це стосується внутрішніх процедур щодо схвалення та імплементації правил третього пакету стосовно внутрішнього енергетичного ринку ЄС [3].

Позитивним зрушенням щодо газового сектору є затвердження НКРЕ 16 (із 18) нормативних актів, що передбачені Законом України "Про засади функціонування ринку природного газу" [5]. Паралельно для виконання вимог Директиви ЄС 2003/55/ЄС щодо забезпечення незалежності оператора газотранспортної системи "Укртрансгазу" стосовно його юридичної і організаційної структури, процесів прийняття рішень та бухгалтерської звітності Верховна Рада України внесла зміни до Законів України "Про управління об'єктами державної власності" [6], та "Про трубопровідний транспорт" [7]. Дані зміни дозволили Кабінету міністрів України здійснити подальшу реорганізацію дочірніх підприємств НАК «Нафтогаз України».

Важливим пріоритетом для України повинно залишатися подальше модернізування газотранспортної системи. Це також виступає ключовим моментом для ЄС та інших міжнародних фінансових організацій щодо подальшої співпраці з нашою країною.

Що стосується сьогоденних проблем, то надзвичайно важливими кроками вирішення проблем постачання енергетичних ресурсів до України, зокрема газу є зміна напрямку імпорту.

Позитивним вирішенням імпорту газу є розпочатий реверс газу на територію нашої країни німецькою компанією RWE Supply & Trading (другий за величиною постачальник електроенергії в Німеччині). Паливо постачається через Польщу згідно із п'ятирічним договором, що був завчасно підписаний в транві 2012 року. У 2013 році компанія вже поставила 1 млрд. кубометрів газу. Передбачається поставка в Україну до 10 млрд. кубометрів блакитного палива щорічно.

Іншим напрямком реверсного постачання газу до України є Словаччина. Реверсні поставки планується розпочати вже з вересня 2014 року (щодо цього 28 квітня 2014 року між «Укртрансгазом» та Eustream (Словаччина) підписано меморандум про взаєморозуміння щодо реалізації реверсу газу до України). При чому розглядається два варіанти поставок. Перший передбачає реверсні поставки на рівні 22 млн. кубометрів протягом доби. Другий варіант ("великий реверс") – це 30 млрд куб. м в рік (однак проблема полягає у юридичній стороні та необхідності консультування словацької сторони із російським «Газпромом», що для України не може, на превеликий жаль, передбачати чогось позитивного) [2, 3].

Не дивлячись на позитивні зрушення щодо постачання енергетичних ресурсів, зокрема газу, на порядку денному для української економіки повинно залишатися зниження енергоємності, оскільки щороку енергетичні ресурси зростають в ціні, а економіка є настільки енергозалежною, що не в змозі конкурувати з іншими.

Паралельно, слід також, наголосити на необхідності якомога швидше зменшувати шкідливі викиди в атмосферу, зокрема й завдяки впровадженню інноваційних технологій очищення відпрацьованих газів.

У поєднанні з реформуванням енергетичної галузі України відповідно до європейських стандартів дані рішення сприятимуть розвитку енергетичної галузі економіки.

1. *Експерти назвали головні енергетичні проблеми України [Електроний ресурс]: Режим доступу: dt.ua/ECONOMICS/eksperti-nazvali-golovni-energetichni-problemi-ukrayini.html.* 2. *Відносини Україна - ЄС [Електроний ресурс]: Режим доступу: tpe.kmi.gov.ua/fuel/control/uk/publish/article?art_id=162183&cat_id=162176.* 3. *Сьомий спільний звіт Україна-ЄС стосовно виконання Меморандуму між Україною та Європейським Союзом про порозуміння щодо співробітництва в енергетичній галузі протягом 2012 року. Офіційний веб-сайт Міністерства енергетики та вугільної промисловості України. [Електроний ресурс]: Режим доступу: tpe.kmi.gov.ua/fuel/control/uk/publish/article?art_id=262578&cat_id=35109.* 4. *Енергетична стратегія України на період до 2030 року (Схвалена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15.03.2006 № 145-р) [Електроний ресурс]. – Режим доступу: tpe.kmi.gov.ua/fuel/control/uk/doccatalog/list?currDir=50358.* 5. *Закон України «Про засади функціонування ринку природного газу» зі змінами згідно із Законом N 1198-VII від 10.04.2014 р.* 6. *Закон України «Про управління об'єктами державної власності» зі змінами згідно із Законом N 1170-VII від 27.03.2014 р.* 7. *Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про трубопровідний транспорт» щодо реформування нафтогазового комплексу від 13 квітня 2012 року № 4658-VI.*